УДК 351.77;321;352/354-1
П.П. Березовський
Національний лісотехнічний університет України, Львів, Україна
ORCID ID: 0009-0003-0877-4203

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ

This study examines the integration of sustainable development goals within PPPs and the impact of regional environmental challenges on management decision-making. It discusses strategies such as embedding sustainability criteria in contracts, utilizing innovative technologies, and fostering stakeholder engagement to align long-term objectives with immediate actions. The role of regional variations, such as resource availability, socio-economic factors, and regulatory environments, is emphasized as critical to shaping tailored approaches. PPPs are presented as flexible tools that balance economic, social, and environmental priorities through risk-sharing, adaptive decision-making, and sustainable financing methods like green bonds. Additionally, the text explores how integrating ESG criteria and leveraging advanced infrastructure technologies can address regional disparities while enhancing sustainability performance. By focusing on local needs and global directives, the study underscores the importance of PPPs in achieving resilience, fostering innovation, and promoting sustainable development at all levels.

Keywords: Public-Private Partnerships (PPPs), sustainable development, environmental challenges, management decision-making, regional variations, ESG criteria.

В розбудові ефективного публічного управління для досягнення Цілей Сталого Розвитку із врахуванням збереження довкілля сьогодення важливим було і залишається питання як саме посадовці оцінюють регіональні екологічні виклики в управлінських рішеннях?

Перш за все посадовці стикаються з непростим завданням збалансування довгострокових стратегічних цілей і термінових управлінських рішень. Складність цих викликів часто вимагає від покоління до покоління процесів прийняття рішень, коли наслідки не можна повністю контролювати або передбачити, що призводить до відкладення рішень або переносу їх до майбутніх поколінь адміністрацій [5, с.38]. З іншого боку довгострокові перспективи вимагають, щоб управлінці інтегрували глобальні екологічні директиви в регіональне (місцеве) планування, таким чином дозволяючи приймати на місцевому рівні «важкі» та непопулярні, але необхідні рішення, такі як впровадження регіональних систем управління відходами [6, с.699] тощо.

Державно-приватні партнерства (ДПП) постають як стейкхолдери та стратегічні партнерства в цих сценаріях, уможливлюючи співпрацю на різних рівнях влади для ефективного вирішення екологічних проблем. Рішення про початок ДПП є вирішальним і має ґрунтуватися на стратегічних імперативах, які враховують можливості місцевого, регіонального та національного уряду, а також фактори, що впливають на відносини між державним та приватним сектором [3, с.37-38]. Зрештою, інтеграція цих стратегічних міркувань у рішення щодо управління навколишнім середовищем гарантує задоволення як безпосередніх, так і майбутніх потреб, сприяючи сталому розвитку та регіональній стійкості.

Але самого стратегічного бачення замало для прийняття та впровадження управлінського рішення, визначним залишається які стратегії використовуються для інтеграції сталого розвитку (екологічного підходу) в управлінських рішеннях застосовуючи можливості державно-приватного партнерства.

Включення сталого розвитку в державно-приватне партнерство (ДПП) передбачає стратегічне узгодження розподілу інвестицій між державним і приватним секторами, що

може значно підвищити показники сталого розвитку цих проектів [2]. Прийняття моделі оцінки ефективності сталого розвитку (SPbEM) відіграє вирішальну роль в оцінці та моніторингу результатів сталого розвитку проектів ДПП, гарантуючи, що обидва сектори відповідають за свій внесок і вплив [1,7]. Крім того, покращення ефективності сталого розвитку в розробці інфраструктурних проектів є не лише ключовою стратегією сталого розвитку, але й практичною необхідністю з огляду на зростаючий попит на стійке міське середовище [8]. Це вимагає гнучкого підходу, коли розподіл інвестицій, представлений конкретними коефіцієнтами, коригується відповідно до бажаних рівнів ефективності стійкості [4]. Вкрай важливо, щоб як державні, так і приватні організації брали участь у спільних зусиллях, щоб збалансувати свої різноманітні потреби, таким чином роблячи ефективний внесок у сталий розвиток інфраструктури [9]. Стимулюючи стратегічне співробітництво та залучення зацікавлених сторін, рамки ДПП можуть служити надійним механізмом для фінансування та реалізації ініціатив сталого розвитку, таким чином вирішуючи як поточні, так і майбутні екологічні та соціальні проблеми [6].

Важливим є усвідомлення того, як різноманітність регіональних екологічних умов впливає на процеси прийняття рішень. В сучасній Україні різниця в регіональних екологічних умовах відіграє вирішальну роль у формуванні процесів прийняття рішень у рамках ДПП, особливо в контексті розвитку інфраструктури. Ці регіональні відмінності можуть впливати на характер процесу прийняття рішень, часто створюючи напругу та проблеми, з якими повинні орієнтуватися як державні, так і приватні організації, залучені до ДПП [7].

Наприклад, екологічні норми, рівень безпеки, ступінь руйнувань та завданої шкоди, наявність місцевих ресурсів і соціально-економічні умови значно відрізняються в різних регіонах, що вимагає індивідуальних підходів до прийняття рішень, які враховують ці унікальні чинники. Розуміння та визнання властивих державно-приватним партнерствам відмінностей у влади всіх рівнів має важливе значення для встановлення чітких цілей і правил для прийняття рішень, особливо в середовищах, де умови навколишнього середовища динамічні та непередбачувані [9]. Підкреслення цих міркувань може призвести до плавніших процесів прийняття рішень в організаціях і більш успішних результатів проектів, що в кінцевому підсумку підвищить показники стійкості інфраструктурних проектів у різних регіонах.

Інтеграція сталого розвитку в ДПП вимагає продуманих стратегій узгодження економічних, соціальних і екологічних цілей. Ці стратегії гарантують, що інфраструктура та надання послуг є не тільки ефективними, але й стійкими в довгостроковій перспективі. Для гарантування довго строковості та наступності (послідовності) в прийнятті управлінських рішень застосовуються такі тактичні підходи:

Включення цілей сталого розвитку в контракти (договори на надання послуг). Чіткі критерії сталого розвитку: контракти ДПП можуть визначати вимірювані цілі сталого розвитку, такі як скорочення викидів вуглецю, підвищення енергоефективності або підтримка місцевих громад. Контракти повинні враховувати екологічні та соціальні наслідки протягом усього життєвого циклу проекту, від проектування до виведення з експлуатації, а не тільки до моменту здачі об’єкту чи проєкту. Важливими, також є стимули для всіх сторін на основі ефективності: фінансові винагороди або штрафи можуть спонукати партнерів досягати або перевищувати цільові показники сталого розвитку.

Залучення зацікавлених сторін. В сучасному світі інклюзивне прийняття рішень поступово стає нормою в публічному секторі. Залучення громад, НУО, експертів та інших зацікавлених сторін гарантує, що проекти відповідають місцевим потребам і зменшують потенційний опір. Відкрите спілкування щодо впливу проекту на сталий розвиток сприяє довірі та підзвітності.

Стійкі механізми фінансування. З точки зору приватних партнерів, це чи не найвагоміша складова гарантій. Одним з дієвих механізмів може бути застосування методу «зелені облігації» - фінансування проектів через зелені облігації, це може гарантувати, що

кошти будуть спрямовані на стійкі ініціативи [8]. Також може бути застосоване змішане фінансування – поєднання державного та приватного фінансування може знизити ризики для інвестицій у проекти, орієнтовані на стійкий розвиток.

*Інтеграція критеріїв ESG (*Критерії **ESG (Environmental, Social, Governance)** — це підхід до оцінювання діяльності компаній або проєктів, який враховує три основні аспекти: екологічну відповідальність, соціальний вплив та якість управління. Ці критерії широко використовуються інвесторами, державними установами та організаціями для оцінки стійкості та етичності бізнесу чи інвестицій*)* [8, с.123-128].

Включення критеріїв ESG до вибору партнерів гарантує, що приватні організації відповідають цінностям сталого розвитку, а регулярні оцінки ефективності ESG забезпечують відповідність і постійне вдосконалення.

*Інноваційні технології. «*Розумна» інфраструктура є одним з напрямів, який розвивається найшвидше в ДПП – використання таких технологій, як IoT, штучний інтелект та системи відновлюваних джерел енергії, може підвищити ефективність використання ресурсів і сталість розвитку. Також застосовуються практики циклічної економіки, як-то заохочення переробки, повторного використання матеріалів і зменшення відходів під час реалізації проекту [3, с.12].

Розвиток та збереження людського ресурсу. Програми навчання державних і приватних зацікавлених сторін екологічним практикам покращує реалізацію проекту та результати; обмін знаннями, досвідом, партнерства з глобальними установами може привнести досвід та інновації в місцеві проекти. При цьому фокус може бути не тільки про підготовку управлінців, але й на впливи компаній на працівників, громади та суспільство загалом. В останньому випадку основними аспектами уваги будуть: умови праці, дотримання прав працівників; рівність, різноманітність і залученість (gender diversity, inclusivity) до цінностей сталого розвитку; взаємодія з громадами, підтримка місцевих ініціатив; забезпечення безпечних і якісних товарів або послуг [6, с.701].

Узгодження, підтримка та послідовність політики щодо підходів до прийняття управлінських рішень. Зазначені підходи забезпечуються інтеграцією екологічних аспектів у всі рівні управлінських рішень, що дозволяє уникнути суперечностей між економічними, соціальними та екологічними пріоритетами. Наприклад, розробка інфраструктурних проєктів повинна враховувати мінімізацію викидів і збереження природних ресурсів. Регулярний моніторинг та коригування рішень відповідно до нових викликів, сприяє досягненню стійких результатів. Такий підхід створює гармонійну систему, де екологічні, соціальні й економічні цілі взаємопідсилюються. Підтримка політики може виражатися у фінансуванні, податкових стимулах і створенні сприятливого законодавства для екологічних ініціатив, таких як відновлювальні джерела енергії чи збереження біорізноманіття.

Також надзвичайно важливими є нормативно-правові рамки і стимули для екологічних практик: податкові пільги, субсидії або прискорене погодження екологічних проектів заохочують дотримання законодавства, заходи примусу у разі недотримання зобов’язань чи порушення нормативних вимог тощо.

Розподіл ризиків (екологічних, фінансових та соціальних). Чітке визначення розподілу ризиків між державними та приватними організаціями забезпечує підзвітність щодо впливу на сталий розвиток.

Впроваджуючи ці підходи, ДПП можуть сприяти досягненню цілей сталого розвитку (ЦСР), одночасно забезпечуючи економічні та суспільні переваги. Таким чином, ДПП стають потужним інструментом досягнення цілей сталого розвитку, забезпечуючи одночасно соціальні, економічні та екологічні вигоди.

У підсумку, ці заходи покращують прогнозованість, прозорість і ефективність управлінських рішень, сприяючи досягненню сталого розвитку.

1. *Про затвердження Порядку спрямування коштів на підготовку проектів державно-приватного партнерства та виконання довгострокових зобов'язань у рамках державно-приватного партнерства щодо об'єктів державної власності : Постанова від 14.03.2023 р. № 222 / Кабінет Міністрів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2023-%D0%BF#Text.*

2. *Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 / Президент України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text*

3. *Annual Report 2023. PPIAF [Річний звіт PPIAF за 2023 рік] / PPIAF. 2023. URL:https://documents1.worldbank.org/curated/en/099433011162311647/pdf/ IDU002e5d5a10eb5e047280aaf2088a5c6f0f2f4.pdf*

4. *Bloomfield, P. (2006).The Challenging Business of Long-Term Public–Private Partnerships: Reflections on Local Experience. https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00597.x*

5. *Bult-Spiering, M., Dewulf, G. [BOOK][B] Strategic issues in public-private partnerships: An international perspective. (n.d.) 2006. 204 p. https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=VrLEl4DUq70C&oi=fnd&pg=PR3&dq*

6. *Dohrman, J., & Aiello, J. (1999). Public-private partnerships for waste management: Challenges for policies and procedures. Development Southern Africa, 16(4), 691–705. https://doi.org/10.1080/03768359908440108*

7. *Marx, A. Public-Private Partnerships for Sustainable Development: Exploring Their Design and Its Impact on Effectiveness. Sustainability 2019, 11, 1087. https://doi.org/10.3390/su11041087*

8. *Shen, L.; Tam, V.W.Y.; Gan, L.; Ye, K.; Zhao, Z. Improving Sustainability Performance for Public-Private-Partnership (PPP) Projects. Sustainability 2016, 8, 289. https://doi.org/10.3390/su8030289*

9. *Wojewnik-Filipkowska, A.; Węgrzyn, J. Understanding of Public–Private Partnership Stakeholders as a Condition of Sustainable Development. Sustainability 2019, 11, 1194. https://doi.org/10.3390/su11041194*